

לא תקרב לגלות ערוה

”וְאֵל־אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ”

גדר לעבירה

נאמר בתורה (פרשת אחרי מות יח'ט): ”וְאֵל־אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ”. והנה ראשית כל יש לבאר לקורא, ענין שהינו ידוע בכלל העולם. והוא, שהיכן שישנו מעקה או גדר בטיחות לפני דבר מסויים, אז אותו הדבר שנמצא לאחר גדר הבטיחות הוא: או מסוכן, או חשוב, או שמור מפני ערכו מכל מיני סיבות אשר יהיו.

וכן הדבר, כאשר אדם נוסע ברכבו בכבישים בעליות ומורדות, שישנו גדר הפרדה ארוך לאורך שביל הנסיעה. וכשנתבונן בגדר זה, נראה שאין בו שום ענין וחשיבות בפני עצמו, אלא שהוא נמצא שם לעת הצורך, באם יקרה מקרה ח"ו, ויתכן שירדם הנוסע באמצע נסיעתו, ועל ידי כן יסטה מנתיבו, אותו גדר הפרדה יצילהו מליפול אל מותו. ונמצא, שהגדר הנ"ל, הוא בעצם אשר מונע מהאדם לבוא אל הדבר החמור ביותר שיכול לקרות לו.

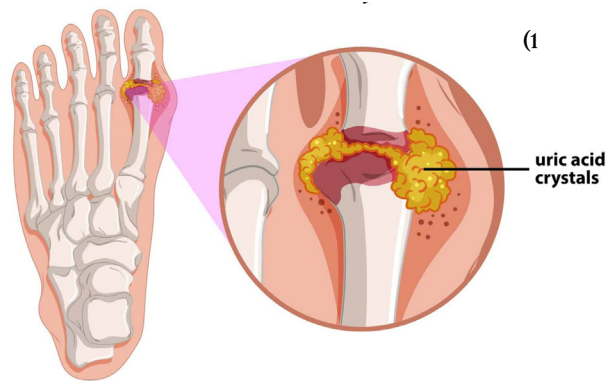
והנה כתוב בתורה (פרשת משפטים פרק כג פסוק ט): ”רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמְתְּךָ תִּבְּיֵא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֶלֶב אֱמֹו”. ונשנה איסור זה של בישול בשר בחלב גם בפרשת כי תשא. (פרק לד פסוק כו). וכן נאמר איסור זה גם בפרשת ראה. (פרק יד פסוק כא). ולמדים אנו, שהתורה צייתה, שלא נבשל בשר בהמה או חיה טהורה בחלב בהמה טהורה. וכן הזהירה התורה על זה ג' פעמים. הראשון, לאיסור בישול, השני, לאיסור אכילה, והשלישי, לאיסור הנאה. (ענין בטור וש"ע י"ד הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף א). ע"ש.

והנה יש לשאול, מדוע הזהירה התורה והגבילה היא בדבר זה? ומדוע לא היה מספיק שתבוא אזהרה זו על ידי חז"ל כדרךם בקודש? אלא שרצה הקב"ה שהאדם ישכיל, יפחד, וירחיק עצמו כמה שיותר ממעשה זה, כי בנקל יכול להכשל בזה. ולכן דווקא התורה היא זו שציוותה על שלושה איסורין הללו. ולאחר מכן עוד יותר אסרו חז"ל ואמרו, שגם בשר עוף לא יבשל עם חלב וכו'. וכן גם על זה הוסיפו ואמרו חז"ל בנמרא, שבין אכילת בשר לאכילת חלב צריך לחכות שיעור של סעודה, ששיעור זמן זה הוא בין חמש וחצי שעות לשש שעות

לכל אחד משיטות הפוסקים. וכך אנו נוהגים עד היום להמתין שש שעות בין אכילת בשר לאכילת חלב, והוא משני טעמים בידוע, האחד כדעת רש"י, והשני כדעת הרמב"ם. וכן פסק הש"ע. (י"ד סימן פט סעיף א). והטעם שבדבר, כי חז"ל שיערו בבינתם ובחכמתם הגדולה, שאם יאכל אדם בשר, ולאחר שעה או שעתיים עד שש שעות יאכל מאכלי חלב, אז בכל זמן שש שעות הראשונות לאחר אכילת בשר, אותו הבשר עולה תמיד למעלה מבטנו לגרונו, עד שמרגיש את טעם עיכול הבשר בפיו, כי עיכול הבשר הוא קשה מאוד לגוף האדם".

א) הנה רבים מן האנשים אינם מודעים כי עיכול הבשר מכניסו לפה האדם עד יציאתו מן הגוף עלול לקחת עד יח' שעות של עיכול בכלל המערכות בגוף האדם. וכבר זה עומס נוראי על גוף האדם, מה גם שלאחר אכילת בשר וכדומה, בני אדם אינם מחכים זמן ראוי לתת לבשר להתעכל כדבעי, אלא אוכלים עוד כל מיני אוכלים, ונמצא שאין העיכול של הבשר אצלם מושלם. ומה שכתבתי שעיכול הבשר לוקח יח' שעות, הדגשתי וכתבתי שדבר זה אמור דווקא בכלל המערכות בגוף עד יציאת הבשר מן הגוף. כי הנה האוכל בתחילה נכנס לפיו של האדם, לאחר מכן עובר דרך הושט, נכנס לקיבה, שם מתעכל הבשר עד ו' שעות. לאחר מכן עובר למעי הדק, שם נמשך זמן עיכול עד עשר שעות שלימות, שכן אורך המעי הדק קרוב לחמש מטר נמצא עד שהבשר מתפנה מן הגוף, יח' שעות בערך, תלוי לפי האדם. ולכן לאוכלי בשר ישנו ריח רע ביציאות ובהפחות. מה שאין כן לאוכלי פירות. ואפשר שעל זה רמז התנא באומרו (משנה מסכת אבות פרק ב משנה ז): "הוא היה אומר מרבה בשר מרבה רמה". ואע"פ שהבשר האמור במשנה מדבר על הגוף עצמו של האדם, כלומר על שמשמין שומנו. הנה כאמת האוכל הרבה בשר ממש, מרבה לעצמו רימה וסירחון בגוף. והנה מלבד ריקבון וזמן עיכול ארוך שדורש הבשר, להרבה בני אדם יש בעיות כ-מפרקים, מה שנקרא "דלקת מפרקים" או "נחות" מה שנקרא "שיגרון". דלקות אלו יש להם קשר ישיר לאכילת חלבונים מן החי, כגון: "בשר" - "חלב" - "ביצים" - "עופות" - "דגים". וכאשר אדם אוכל מהם, נוצר בדמו, "חומצת שתן", חומצה זו נקראת בשפה

המדעית, "uric-acid". וחומצה זו נדבקת ונצמדת למפרקים של האדם, וכאשר היא מתרבה חלילה בגוף האדם, נוצר "דלקת מפרקים" חמורה". ולכן אדם צריך לצמצם מאוד באכילת בשר, ובכל חלבונים מן החי. ונאמר בתורה (בראשית פרק א פסוק כח - כט): "וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלאוּ אֶת-הָאָרֶץ וּכְבֹשׁוּהָ וּרְדוּ בְדִגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיַּה הַרְמִישֵׁת עַל-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

הַנְּחָה נְתַתִּי לָכֶם אֶת-פְּלִעֶשֶׁב וְרַע זָרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כְלֵי-הָאָרֶץ וְאֶת-פְּלִי-הָעֵץ אֲשֶׁר-בוֹ פְּרִי־עֵץ זָרַע לָכֶם יְהִיָּה לְאֹכְלָהּ. וכתב רבינו בחיי בן אשר (מדרש רבינו בחיי על פסוק כח' שם): "אילו היתה ברכה אחת שאמר "ויברך אותם", הברכה של פריה ורביה שמוכר והולך, היה אומר "ויברך אתם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכו'" כמו שאמר בדגים. אבל לפי שחזר לומר, "ויאמר אלהים" מיד אחר שאמר, "ויברך אותם", למדים אנו שאמר, "אמירה" חדשה, כלומר "ברכה" בפני עצמה, ויש לפרש כי הברכה הזו היא בפני

עצמה, וברכת פריה ורביה ברכה אחרת. והזכיר הש"י עם כל אחת ואחת להורות כי שתי ברכות הן: ברכה ראשונה היא שברך הכח הממיר [כח הממיר פירושו, מערכת העיכול, שמשמשת להפיכת המזון שיהיה ראוי להתעכל בגוף האדם ולהזין אותו במינרלים ויטמינים וכו']. וזה נקרא הכח הממיר] אשר בגוף האדם, כדי שיהיה האדם חי לעולם בגוף ובנפש, ושיהיה מאכלו ומזונו מבורך, ממלא החסרון החולף על גופו בכל יום, עד שלא תגיע אליו לא חולשה ולא זיקנה, וכן הזכירו חכמי הרופאים בספריהם: כי האדם בעוה"ז צריך הוא להשיב אל גופו ולהדביק בו דבר שיהיה מלחלח אותו, ומרטיבו, ושיחזיר בו הלחות שאבדה ממנו בב' סבות: האחת בסבת החום הטבעי שיש בגופו מכפנים, והשנית בסבת האויר המקיף אותו מכחיון, המיבש רטיבותו ולחותו, ואתו המזון שהוא אוכל ומדביקו בו, צריך שיהיה מענין הלחות שנחסר מכל אבר ואבר, אלא שהחליפין הנעשין בגופו מן המאכל ומן המשתה אינן ממלאין את כל החסרון הזה, ואינן דומין לדבר הנחסר מכל צד, אבל יש בהם שמרים ופסולת ופוחתין מצורת האבר מעט, וזהו סבת החולי ושישיות הכח, וכחישות הכשר בימי הזקנה, כי אילו היה המזון ממלא כל החסרון והיה אדם יכול להשיבו אל גופו, כענין הלחות והרטיבות החולפת ממנו במדתה ובצורתה לא פחות ולא יותר, לא היה בא לעולם לידי חולשה ולידי זקנה, ולא היה אדם מת לעולם. ועל ברכה זו אמר "ויברך אותם אלהים", ברכם בברכת אלהים, כלומר שיהיו בה קיימים נצחיים כאלהים, כענין שכתוב: (תהלים פב, ו) "אני אמרתי אלהים אתם". וכן כתב החכם בעל ס' המגלה: כי זאת הברכה היא שנתנה לאדם הראשון שיהיה מאכלו מפרי האדמה ומתנובתה ממלא אותו חסרון החולף על גופו מכל צד במדתו ובצורתו, ובכן היה ראוי שיהיה לעולם כי נתן לו כח הממיר בגבורתו. וזהו שכתוב: "הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע", התבואה המחוברת לקרקע, שהיא מאכל בני אדם, יקראנה הכתוב "עשב זרע זרע", והעשב שהוא מאכל הבהמות יקרא חציר וירק דשא עשב, והזכיר בכאן "זרע זרע" ולא מזרוע זרע כמו שהזכיר בבריאתו ביום שלישי: תדשא הארץ דשא עשב מזרוע זרע, לפי שהעשב מוציא הזרע ומזרועו, ואין הוא בעצמו חוזר זרע, ומפני זה הזכיר בכאן "זרע זרע" כאדם שהוא זרע זרע כדי שיקנה זרע אחר כיוצא בו. ובא לומר שהקב"ה נתן במזונו הכח הממיר על שלמותו, ויהיה מחליף ומחדש בגופו מה שנחסר ממנו כיוצא בו ובצורתו ובמדתו, וברכה זו היתה במזונו של אדם הראשון קודם שחטא, והכח הזה הוא עתיד שיתגבר באדם לעתיד לבא ויחזור למנהגו הראשון, ואף החיות ישנתה טבען ויאכלו העשבים כבהמות הוא שכתוב: (ישעיה יא, ז) "וּפְרָחָה וְדָבַר תְּרַעֲנָה יַחְדָּו, יִרְבְּצוּ יְלֵדֵיהֶן וְאָרְיָהן כְּבָקָר יְאֻכְלֵי־בָבֶן", והכתוב הזה ירמוז הענין הזה שמזכיר בלשון עתיד, "לכם יהיה לאכלה", והיה ראוי לומר, "לכם הוא לאכלה", או, "לכם נתתי לאכלה", אבל הענין שפתח בלשון עבר, להורות על העבר, וסיים על העתיד, לרמוז על העתיד, כי הקדוש ברוך הוא יאמץ בזמן ההוא את הכח הממיר אשר באדם עד שיהיה מחליף את המאכל ומבשל אותו ולא ישאר ממנו פסולת ולא שמרים, אבל יחזירונו אל צורת הדבר החולף מן הגוף ובמדתו לא פחות, ע"כ. והנה בשני כתובים אלה מנה הקדוש ברוך הוא מזוונות לכל ברייתו מאדם ועד בהמה ועד עוף השמים, ונגזר על כל בעלי חיים שיהיו מזוונתיהם כל ירק עשב לא הפירות והזרעים, וגזר על האדם שיהיו מזוונותיו הפירות והזרעים, ולא בשר בעלי חיים, כי לא רצה להתיר לו בשר נפש התנועה, ומה שלא התיר לו מאכל הבשר, לפי שנפש התנועה יש לה קצת מעלה, אשר בה מתדמה אל נפש המשכלת [וכיצד יאכל דבר הדומה למעלתו], ויש לה בחירה בטובתה ומזוונותיה, ותברח מן הצער ומן המיתה. וכאשר חטאו בעלי נפש התנועה [שחטאו גם החיות והבהמות] בדור המבול והשחיתו דרכם כענין שכתוב (בראשית ו, יב) "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִיתָ כָּל־בָּשָׂר אֶת־דְּרָכָהּ עַל־הָאָרֶץ". וכמו שהם השחיתו את דרכם, כך מידה כנגד מידה, נגזרה עליהם השחתה, כענין שכתוב (בראשית ו, יג) "וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים לְנֶפֶשׁ קָץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתָם אֶת־הָאָרֶץ". ובלבד נח הצדיק הציל מהם לקיום המינין, או הותרו לו לשחוט ולאכול, לפי שאין קיומן אלא בשבילו. ואעפ"כ לא נתן להם רשות בנפש, ועל כן אסר להם אבר מן החי, כי לא התיר את הנפש רק את הגוף, ואסר ג"כ את הדם לפי שהוא קיום הנפש, שנאמר: (דברים יב, כג) "רַק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכְלֶנָּה עִם־הַבָּשָׂר", וכתב הרמב"ן ז"ל: כי זהו טעם השחיטה, ומה שאמרו רז"ל: (שבת קכח:) צער בעלי חיים דאורייתא, ומהו אנו מברכין: אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה". עכ"ל. ונמצאנו למדים מדברי קודשו שיעקר הברכה

ולכן אמרו חז"ל וגדרו, שאם וכאשר יאכל החלב בעודו מרגיש את טעם הבשר בגרונו, יבוא מתוך זה לאכול בשר וחלב יחדיו. ולכן עשו גדר גדול, ואמרו שחייב אדם להמתין זמן שיעור סעודה בין אכילת בשר לאכילת חלב. והוא זמן שש שעות כמו שכתבנו לעיל. וכתב הבן איש חי בדבר זה (שנה שניה פרשת בהעלותך) וז"ל: "ולכן צריך האדם לזוהר מאד באיסור בשר בחלב, כי איסור זה רבו מאד הלכות שלו וצריך לשמור הלכותיו על לוח לבו, כדי שלא יכשל ח"ו בשום דבר, והשי"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים ורגלי חסידיו ישמור". עב"ל.

ומכל אלו הדברים למדים אנו, ענין הגדר והמשמרת, אשר הם מצילים את האדם מלבוא מהקל אל החמור ביותר. ונמצא שהגדר עצמו הוא מניעה גדולה מלעשות הרע בעיני ה' יתברך. וכאשר אדם ינצל מהרע, אז כל חייו יראו אחרת לגמרי. וכן להיפך, במקום שאין גדר וסייג, אז כל הפרצות פתוחות, ויכול אדם ליפול אל מותו הרוחני והגשמי בנקל. ועד כדי כך נחשב ענין הסייג לדבר גדול, שכל הנדרים שאדם נדר אע"פ שקיים, נחשב לו לעוון, חוץ מנדרי פרישות, שעושה לעצמו סייגים על מנת לא לעבור את דבר ה', וכמו שאמרו חז"ל (משנה מסכת אבות פרק ג משנה יג): "רבי עקיבא אומר שחוק וקלות ראש מרגילין לערוה מסורת סייג לתורה מעשרות סייג לעושר נדרים סייג לפרישות סייג לחכמה שתיקה".

לבריאות גופו של האדם לא באה אלא דווקא מן אכילת פירות וירקות, שבכח הממיר שיש באדם יכולים הפירות והירקות להברות את גופו ולהשלים אותם הליחות החסרים שבגופו. וכמו כן למדים אנו, שהסיבה שלא התיר ה' לאדם הראשון לאכול בשר, מפני שהחיות והבהמות יש להם מעלה שכלית, שכן יש להם בחירה לעשות טוב ורע, ולכן לא היה ראוי האדם לאכול דבר שיש בו מעלת בחירה הדומה לו. ולכן דווקא לאחר דור המבול הותר לנח לאכול בשר על ידי השחיטה, כי השחיטה הבהמות והחיות את דרכיהם על הארץ, ומסיבה זו אנו מברכים, "על השחיטה", כלומר, על ההשחטה שהשחיטה הבהמות והחיות דרכם על הארץ. והנה כל זה דברנו בענין הבריאות. אבל מבחינה הלכתית, אף שמוותר לאכול בשר ועופות כל ימות השבוע. הנה יש בעיות נוראיות בענין השחיטה, כפרט אלו שאוכלים משחיתות תעשיות, ששוחטים בכל מפעל ממוצע ליום 80,000 אף עופות. ובסך הכל שוחטים רק בארץ ישראל קרוב למיליון עופות בכל מפעלי השחיטה. וכיצד ניתן באמת לפקח על דבר זה? שלא נדבר על ענין הסכינים, שהשוחט שוחט 20 עופות בדקה ללא בדיקת הסכין בין שחיטת עוף לעוף, ודבר זה איסור חמור לפי הש"ע, כמו שכתב (יורה דעה הלכות שחיטה סימן יח סעיף יא): "השוחט בהמות רבות או עופות הרבה, צריך לבדוק בין כל אחד ואחד; שאם לא עשה כן ובדק באחרונה ונמצאת סכין פגומה, הרי הכל ספק נבילות ואפילו הראשונה. הנה: ומי שרוצה להכניס עצמו לספק זה אין צריך לבדוק סכין בין שחיטה לשחיטה. (ת"ה סימן קפ"ד ובי' בשם בעל המאור והרשב"א ועי' ס"ק י"ז)". והנה לדעת הש"ע שקבלנו הוראותיו, חייבים לבדוק את הסכין יב' פעם, ארבע פעמים מכל רוח, בין כל שחיטה ושחיטה. ודבר חובה הוא ואין להקל בו כלל. וכתב הדרכי תשובה (סימן לט' סעיף קטן ל) משם ספר דעת תורה, שמצא בכתב ישן על קלף וחתומים עליו מרן הבית יוסף ועוד מאה רבנים, שתיקנו שבכל עיר שיש בה שני שוחטים לא יבדוק אחד מהם את הסכין או את הריאה מבלעדי השני, ונעשה הדבר בגזירת נח"ש. ולכן ירא שמים לא יאכל בשר ועוף כלל, אלא אם כן מביא שוחט ששוחט לו באופן אישי. וגם השוחט עצמו צריך שיביא עמו אדם שיבדוק הסכין, מכיון שאדם לא רואה נגעי עצמו. ויש עוד הרבה להאריך בזה. ועוד חזון למועד.

וכן פסק בש"ע (יורה דעה הלכות נדרים סימן רג סעיף ז): "מי שנדר נדרים כדי לכונן דעותיו ולתקן מעשיו, הרי זה זריז ומשובח. כיצה, מי שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שנתיים; או שהיה שונה ביין ואסר היין על עצמו זמן מרובה; או אסר השכרות לעולם; וכן מי שהיה רודף שלמונים ונבהל להון ואסר על עצמו המתנות או הניית אנשי מדינה זו; וכן מי שהיה מתנאה ביופיו ונדר בניזר וכיוצא בנדרים, כולם דרך עבודה לשם הם; ובנדרים אלו וכיוצא בהם אמרו חכמים: נדרים סייג לפרישות; ואף על פי שהם עבודה, לא ירבה אדם בנדרים איסור ולא ירגיל עצמו בהם, אלא יפרוש מדברים שראוי לפרוש מהם, בלא נדר". ע"כ. צא וראה כמה הגדר הינו דבר גדול, וכל הגודר עצמו מלמטה עוזרים לו ושומרים עליו מלמעלה.

והזרתם את בני ישראל

והנה כמו כן, מצינו בהרבה מקומות, שחז"ל עשו גדר לדברים שהתורה אסרה, בכל מיני דברים ששיערו בדעתם ובבינתם הגדולה, כי ראו בדעתם שאם לא יעשו כן, עלול האדם להכשל בנקל ולבוא לידי איסור מהתורה. ואם ישאל השואל ויאמר, מהיכן ניתן רשות לחז"ל להוסיף על גדרי התורה? נענה ונאמר, כי למדו חז"ל לעשות משמרת ונדר לתורה, ממה שנאמר בתורה עצמה (ויקרא פרק טו פסוק לא): "וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֹתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטִמְאֹתָם בְּטִמְאֵם אֶת־מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם". כלומר, שכאן בפסוק זה, אנו רואים שהתורה עשתה בעצמה גדר לדבריה.

ומה הוא אותו גדר שעשתה? ציזה ה' יתברך את בני ישראל, שיפרשו מנשותיהם סמוך לווסת שלהם. כלומר שאם רגילה לראות ב - יא' בסיון בערב, אז אסור לבעלה לשמש עמה כל אותו הזמן ב - יא' בתמוז בערב, שהוא מצאת הכוכבים עד עלות השחר. ואם רגילה לראות ביום, אז אסור להיות עמה באותו היום מעלות השחר עד צאת הכוכבים. ואע"פ שהיא מותרת לו ואינה נדה כלל, ומותרים הם להיות יחדיו לכאורה, בכל זאת התורה חששה שמא בשעה שיהיה עמה, באותה שעה עצמה תראה ווסת באותו זמן שרגילה לראות, ונמצא ששימש עמה בזמן נדתה בשוגג. ואם יאמר האומר, "מדוע התורה ראתה לעשות היא בעצמה גדר וסייג לדבריה במצוה זו?" ומדוע לא הסתפקה שחז"ל יעשו גדר לדבר זה? נענה ונאמר, משום שנפשו של האדם מחמדת את התשמיש ביותר, ודם הנדה הוא קשה לאדם מאוד, וצריכה התורה לעשות סייג לדבריה, שלא יבוא אדם ויכשל בדבר חמור זה, ובכך נראה כולנו את הדברים בחומרה רבה.

ועשו משמרת למשמרתי

וכתב רבינו בחיי בן אשר (ויקרא פרק טו פסוק לא) וז"ל: "אמרו רז"ל, מכאן אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לווסתן. וכמה? אמר רבינא עונה. וכמה עונה, או יום או לילה. וכל מי שאינו פורש מאשתו סמוך לווסתה, אפילו הויין לו בנים כבני אהרן מתים הם. שנאמר (ויקרא פרק טו פסוק לא): "וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֹתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטִמְאֹתָם

בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם. וכתוב בתורה (פרשת מצורע פרק טו פסוק לו): "וְהִדְּוָה בְּנִדְוָתָהּ וְהִזְבֵּ אֶת־זוֹבֵב לְזִכָּר וּלְיִמְכָּה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאָה". ופירוש הפסוק הוא, שכל איש אשר נפל בעוון נדה ב"מ, כל אלה יהיו זהירים בטומאתם שלא יטמאו אחרים או כלים במשא. [כי בזמן בית המקדש היה טומאה וטהרה נהג]. ומיד לאחר הפסוק הנ"ל, סמך לו ה' יתברך בתורה את הפסוק להלן (פרשת אחרי מות פרק טז פסוק א): "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרָן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי־יְהוָה וַיִּמָּתוּ". ויש לשאול, מדוע הסמיך את שני הפסוקים הללו זה לזה, כלומר מדוע הסמיך את מיתת בני אהרן, לאיסור הבא על הנדה?

ואמרו ולמדו מסמיכות הפסוקים, שאפילו היה לו קודם לכן בנים חשובים כבני אהרן, הן מתים בעון אביהם, שנאמר: "והזרתם", כלומר חייבים אתם להזהיר את בני ישראל שינזרו מנשותיהם סמוך לוסתן, כדי שלא יבואו על הנדה, ואם לאו מתים בנייהם, בדיוק כמו שמתו בני אהרן בחיי אביהם. עכ"ל. והמילה "והזרתם" הוא "תפרשון". (ע"פ התרגום הביאור רש"י במסכת מועד קטן ה.). והנה מכאן אני אומר, שעל האדם לראות קל וחומר לעצמו, כי על איסור פרישה מאשתו משום חשש, אע"פ שהיא כלל לא נדה, מגיע לאדם אזהרה כזו גדולה וחמורה במיתת בנים ב"מ. וכל שכן בנגיעה באשתו בשעה שהיא בנדתה, או ששימש עמה בזמן שהיא נדה ח"ו. כמה צריך להזהר מדבר זה, ולהרחיק עצמו כמה שיותר מאיסורי נדה, כי אש מבלה היא. וכל השומר עצמו מלמטה שמור הוא מלמעלה, וכל הבא להטהר מסייעו אותו.

עון הזנות הוא חמור מאוד

ולמדו חז"ל מכל זה במסכת מועד קטן (בבלי דף ה.ה): "מר זוטרא אמר: והזרתם את בני ישראל מטומאתם. רב אשי אמר: "ושמרתם את משמרת - עשו משמרת למשמרת". ע"כ. ולמדים אנו מכאן, שהתורה צותה אותנו לעשות גדר ומשמרת לדבריה, כלומר לעשות שמירה יתירה בכדי להתרחק מהעוונות החמורים של תורה. אולם באיסור נדה וכיוצא, עשתה התורה בעצמה סייג לדבריה, ולא הסתפקה שאנו נעשה לכדינו סייג זה. ומכאן למדים אנו את חומרו של איסור עריות ונגיעת הנדה, כמה הוא משפיל את האדם ומוריד אותו מדרגתו, שאפילו שימש עם אשתו בשעה שהיא טהורה, אמנם לא פרש ממנה היכן שהתורה צותה, אפילו יש לו בנים עתידין להיות גדולי דור, יכולים למות חס ושלום בעוון אביהם. וכל שכן באיסור נדה ממש, וכמו שכתבנו למעלה.

וכתב רבינו יונה (משלי א ט) ויתכן לפרש: "מוסר אביך" - הם דברי התורה, והאב הוא ה' יתברך, וכן נאמר: "הלא הוא אביך קנך" (דברים לב, ו). "אתה ה' אבינו" (ישעיה סג, טז) ומה שאמר "תורת אמך" - התקנות שתקנו האבות, והגדרים שגדרו חכמי ישראל לתורה. עכ"ל. הרי מבואר מדברי קודשו, ש-"תורת אמך" הם הגדרים והסייגים שגדרו חז"ל הקדושים. ועל זה אמר שלמה "אל תיטוש", שאם יטוש את דרך הגדרים עלול הוא ליפול לשאול תחתית. וזהו פירוש נפלא למתבונן. ע"ש. וכבר הזהיר הרמב"ם בענין האמנה בתורה שבעל פה וכתב (הלכות ממרים פרק ג הלכה א - ב): "מי שאינו מודה בתורה שבעל

פה אינו זקן ממרא האמור בתורה, אלא הרי זה בכלל האפיקורוסין, ומיתתו בכל אדם. מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל פה, מורידין אותו ולא מעלין והרי הוא כשאר כל האפיקורוסין והאומריין אין תורה מן השמים והמוסרין והמומריין, שכל אלו אינם בכלל ישראל ואין צריך לא לעדים ולא התראה ולא דיינים, אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר המכשול". עב"ל.

לא ימותו אבות על בנים

אלא שכאן ארצה להקשות קושיה על דברי רבינו בחיי בן אשר שכתב, שבעבור עוון זה יכולים למות בניו אפילו חשוכים הם כבני אהרן. והנה התורה מודיעה ומזהירה (דברים פרק כד פסוק טז): "לֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת עַל-בָּנִים וּבָנִים לֹא יוֹמְתוּ עַל-אָבוֹת אִישׁ בְּחַטָּאוֹ יוֹמְתוּ", וכתב רש"י (שם): "לא יומתו אבות על בנים - בעדות בנים. ואם תאמר ב-"עון בנים", כבר נאמר "איש בחטאו יומתו", אבל מי שאינו "איש" מת בעון אביו, הקטנים מתים בעון אבותם בידי שמים". עב"ל. ומבואר מכאן, שדווקא הבנים הקטנים מתים בעוון אבותם, אמנם מי שהוא נקרא "איש", אדם גדול שהגיע למצוות ונקרא "איש", אז הוא לא נענש בעבור עוון אבותיו. ואם כן כיצד כתב רבינו בחיי דבר זה?

וראתה עיני מה שכתב האלשיך (שם) "ואם תאמר אתה הדל מה פשעי ומה חטאתי שאני עני חשוב כמת, והעשיר הזה שיש לו עושר הלא הוא פחות ממני, ויתכן לומר אולי עוון אבי או בני אני סוכל אשר לא חטאתי? אלא שאין הדבר כן, כי דע לך כי לא כן הוא, כי הנה לא ימותו אבות על בנים וכו', כי איש בחטאו יומתו כי אין מיתה בלא חטא. ואם כן גם מה שאמרו "שאיין ייסורין בלי עון" - על עון של עצמו הוא ולא על זולתו, ודע לך שלא באו עליך ייסורי עניותך אם לא בעונך ולא תהרהר אחרי דברים אלו, כי איש בחטאו יומתו". עכת"ל. הרי למדים אנו מכאן יסוד גדול לחיים, ש-משעה שהגיע הבן לתורה ולמצוות לא נענש יותר בעבור הוריו, וכל מה שיבוא לו מעתה והלאה, הכל בעבור מעשיו לטוב ולרע. ולכן אנו אומרים בשעה שנכנס הילד לעול תורה ומצוות, "ברוך שפטרני מעונשו של זה". ודו"ק.

הילדים הקטנים נענשים על חטא הוריהם

וכ"כ הרמב"ם בחלכות תשובה (פרק ו א) וז"ל: "והרי אני מבאר עיקר גדול שממנו תדע פירוש כל אותן הפסוקים, בזמן שאדם אחד או אנשי מדינה חוטאים ועושה החוטא חטא שעושה מדעתו וברצונו כמו שהודענו, ראוי להפרע ממנו והקב"ה יודע איך יפרע".

(ב) כמה מצמררות את הבשר מילותיו אלו של הרמב"ם באומרו, "ראוי להפרע ממנו והקב"ה יודע איך יפרע". ויש שני סוגי בני אדם, יש אדם עושה עבירה כלילה, אולם לא נותן אל ליבו לעשות תשובה ביום על מעשיו. ויש אדם אחר, הנופל בעבירה, אולם כל הזמן מצפוני עליו ומפחד הוא מהעונש. והנה זה המפחד מהעונש, הרי זו עדות שהינו ירא שמים, מכיון שהינו דואג מעונש ומאמין בעונשי התורה. אולם אינה יראת

יש חטא שהדין נותן שנפרעים ממנו על חטאו בעולם הזה בגופו או בממונו, או בבניו הקטנים, שבניו של אדם הקטנים שאין בהם דעת ולא הגיעו לכלל מצות בקניינו הן, וכתוב "איש בחטאו ימות". עד שיעשה איש". עכ"ל. הרי למדים אנו מדבריו, שאין הגדולים נענשים בעבור עוון אבותם, ורק הקטנים נענשים בלבד כי אין הם נקראים עדיין "איש", כל זמן שלא הגיעו לגיל תורה ומצוות. ולכן הקושיא על רבינו בחיי במקומה עומדת. אלא שנראה לתרץ את דברי רבינו בחיי בן אשר ולומר: שאין הכוונה בדבריו שאפילו אם יש לו בנים חשובים כבני אהרן יומתו, ממש כבני אהרן בגילם. כי נראה שכוונתו, שאם יש לו ילדים קטנים ועתידיים להיות חשובים כבני אהרן או יוכלו הם למות בעוון הוריו, כלומר אם ההורים לא ישמעו לגדר התורה בשמירת הנדה, אז ילדיו יוכלו למות בעבור עונותיו. ואפילו שעתידים לגדול ולעשות נחת רוח להקב"ה בעשייתם הגדולה כבני אהרן. בכל זאת בעבור דבר זה יכולים למות אותם הילדים.

היצר הרע רוצה שיפרצו גדירות

בכל אופן למדים אנו מהדברים הנ"ל, שהתורה החמירה מאוד באיסורי עריות, כי נפשו של האדם מחמדתו, וצריך האדם לשמור על עצמו ועל אשתו בכל כוחו בדבר זה. ואם הוא עדיין רווק, והגיע לפרקו, אז צריך לעמוד תחת חופה וקידושין בכדי להפיג את יצרו. וכל זמן שהאדם לא נשאויו הוא לא נקרא שלם. וכמו שהיה אדם הראשון, שלא היה לו מנוחה, עד שהיה נמצא עם חוה, שנאמר (פרשת בראשית פרק ב פסוק כג): "וַיֹּאמֶר הָאֱדָם זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מְעַצְמֵי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחְתִּי זֹאת". וכתב רש"י, שלא נתקררה דעתו עד שבא על חוה.

ואני בעיני ראיתי כמה בחורים טובים ונשמות גדולות אבודים בעצת יצרם, הולכים אחרי ליבם, ולא נותנים לב לקחת אשה כדת משה וישראל, התאוה התגברה על ליבם, שבשה את מוחם, עד שמדברים עמהם על חתונה ומוסד נישואין דוחים הם את הדברים כאילו זהו לאו מן התורה. אמנם דעו לכם אחי ואחיותי, שכל זה עצת היצר הרע הרוצה להחטיא את האדם, כמאמר קהלת (פרק יא פסוק ט): "שֶׁמֶךָ בְּחֹרֶר בְּיִלְדוּתֶיךָ וְיִטְיִבְךָ לְבָד בְּיַמֵּי בְּחֹרֶרְתֶּךָ

שמים שלימה, שאם בן לא היה נופל בעבירה. ופעמים רואים אנו בני אדם עושים עבירות, ואדם חושב בדעתו ומתרעם על המקום ברוך הוא, מדוע זה העושה עבירות אינו סובל. וזה הצדיק עם מיעוט עוונות סובל. והנה לפי האמת תשובה זו ארוכה מיני ים. אולם הרמב"ם כותב בפשטות "הקב"ה יודע איך יפרע". מבהילים דבריו שומע, כי במילותיו אלו מלמד אותנו הרמב"ם, שאם אדם לא חוזר בתשובה מזה, הקב"ה יודע איך להפרע ממנו בדברים שהוא לא מתאר לעצמו כלל וכלל. אדם חושב שהקב"ה יעשה כה אולם הקב"ה מכין לו דבר אחר ב"מ. מה נאמר ומה נדבר, כמה דברים אלו צריכים לקרב אותנו אל אבינו שבשמיים, לחזור אליו ומה, כי אין אדם יכול להמלט מאימת הדין, וכל שנשאר לו לעשות זה להרחיק עצמו מן העבירות, וכאשר יפנים ויבין את הנזק של העונש ואת מעלליו של יצר הרע, אז אולי יתכן שישמור עצמו מכל משמר.

והלך בדרך לבד ובמראי עיניו. ודע כי על-פל-אלה יביאך האלהים במשפט. וידוע שתחילת הפסוק הם דברי היצר הרע, אולם יצר הטוב צועק לאדם ואומר, "ודע כי על-פל-אלה יביאך האלהים במשפט". ולכן כאשר אדם לא מתחנן בזמנו הראוי לו, לאחר מכן הוא נהיה יותר ויותר בררן ופחות החלטי. ולכן התורה הזהירה על האדם שחביב עליו זו התאוה: "לא תקרב לגלות ערותה", כל קרבה אפילו קלה שבקלות תזהר ולא תקרב, כי היא תפיל אותך ברשתה, ורבים הללים הפילה.

מעשה באחד שמת בחצי ימיו

ומובא מעשה (מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ב): באדם אחד שקרא הרבה, ושנה הרבה, ושמש ת"ח הרבה, ומת בחצי ימיו, והיתה אשתו נוטלת את התפילין שלו, וחוזרת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות והיתה צועקת ובוכה, ואמרה להם בככי רבותי, כתוב בתורה "כי היא חייך ואורך ימך", התורה מאריכה חיים, בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו? לא היה אדם שהשיב לה דבר.

פעם אחת נזדמן לה אליהו זכור לטוב, אמר לה "בתי מפני מה את בוכה וצועקת?" אמרה לו רבי, בעלי קרא הרבה, ושנה הרבה, ושמש ת"ח הרבה, ומת בחצי ימיו. אל כשאת בנדתך כל אותן ג' ימים הראשונים מהו אצלך? אמרה לו רבי ח"ו שלא נגע בי אפילו באצבע קטנה שלו, אלא כך אמר לי אל תגעו בכלום שמא תבואי לידי ספק. שאל אותה אליהו הנביא "כל אותן ימים האחרונים מהו אצלך". אמרה לו רבי אכלתי עמו ושתיתי עמו וישנתי עמו בבגדי על המטה וכשרו נגע בכשרי, אבל לא נתכוין לדבר אחר.

אמר לה "ברוך המקום שהרגו", שכך כתוב בתורה: "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב". ע"כ. ותסמור שערות אנוש בראותו את גודל הדברים עד היכן מגיעים, ויכנס פחד גדול בלב האדם, על חומר איסור נדה, ויראה כמה שהתורה רצתה להרחיק את האדם מדבר זה, כי זה הדבר מביא לכל הצרות ולכל הבעיות שיש לאדם, וכל אדם ואדם יודע כמה עוון זה והדומה לו השפילו אותו ורמסו אותו בחייו, ומרגיש בחסרון מזלו אשר פוקד אותו בעקבות עוונות אלו.

רוב הקטטות והרציחות בעבור הנשים

והנה הלב פועם בראותנו דברי הרמב"ן (ויקרא פרק יח פסוק יט) שכתב, שהולד הוא נוצר מדם האשה, אמנם מדם הנדות לא יהיה נוצר הולד כלל, כי דם הנדה הוא סם המוות ימית כל בעל חיים שישתה אותו או יאכלנו. ולכן כבר הזכירו הרופאים עוד, שאם יהיה הולד נוון מדם משובח וכל מזונו מדם טוב אלא שנשתקע בתוכו מדם הנדות יחמיץ אותו, ויוליד ב-ולד שחין ואבעבעות למיניהם, ועל דעת רבותינו (תנחומא מצורע א) אם ישאר ממנו בגופו קצת יהיה הולד מצורע. ומכל הפנים [מכל הסיבות] האלו, ראוי שתרחיק התורה משכב הנדה. ועד כדי כך כי הנדה בתחילת זוכה אם תביט במראה של ברזל הבהיר ותאריך לראות בה, יראו במראה טיפות אדומות כטיפות דם, כי הטבע הרע

המזיק שבה תוליד גנאי, ורוע האויר ידבק במראה. והנה היא כאפעה הממית בהבטתו. וכל שכן שתזיק לשוכב עמה אשר תדבק גופה ומחשבתה בו ובמחשבתו, ולכך גור עליו הכתוב (לעיל טו כד) "ותהי נדתה עליו", כי רעתה רוע מתדבק. והוא שאמר "בנדת טומאתה", יאמר טומאת הנדה (יחזקאל לו יז), כי יזכיר בה לעולם טומאה, שהיא כשרץ וכאיש המצורע שטומאה להם בגופם.

וכתב האברבנאל וז"ל: "שאסור לבוא על אשה פנויה, ורוב הרציחות והקטטות שיש בעולם הוא בעבור הנשים". ע"כ. וכ"כ בספר החינוך (פרשת יתרו מצוה לה) בזה"ל: "והכל יעקר בסיבת הניאוף, שלא יכירו בני אדם קרובותיהן, מלבד שיש בענין הניאוף עם אשת איש צד גזל, שהוא דבר ברור שהשכל מרחיקו, גם כי הוא סיבה לאיבוד נפשות, כי ידוע הדבר בטבע בני איש שמקנאים על ניאוף בת זוגם עם אחרים, ויורדין עם הניאוף עד לחייו, וכמה תקלות מלבד אלה". עכ"ל. וכל אלו הדברים רואים אנו בחוש בעינינו בדורנו אנו.

פיתוי האשה נראה מתוק לשעה

והנה אמר שלמה המלך בחכמתו (משלי פרק ה א - ט): "בני לחכמתי הקשיבה לתבונתי הטֹאֲוֹנֶה: לשמר מזמנות ודעת שפתיך ינצרו: כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה: ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות: רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמוכו: ארח חיים פן־תפלוס נעו מעגלתיה לא תדע: ועתה בנים שמעו־לי ואל־תסורו מאמרי־פי: הרחק מעליה דרכך ואל־תקרב אל־פתח ביתה: פן־תתן לאחרים הודך ושנתיך לאכזרי". וכתב רש"י, שכל זה לימד דוד המלך לשלמה בנו, שילמד ויפנים היטב. ר"ל מאוד צריך להיות נזהר לכל יפותה, כי דיבורי האשה ופיתויה המה ערבים ומתוקים כנופת צופים, והמה חלקים יותר משמן, אבל אחרית הפיתוי מרה כלענה וממית הנפתים כחרב שיש בו שני חדודים מזה ומזה, כחרבו של אהוד בן גרא שהרג את עגלון שהיה חד מאוד.

ולכן במקום שחטא, שם יגיע לו מוות ויסורים וחולאים כבדים. ואמר שלמה המלך, "לאחר שאבי הזוהר אותי בדבר זה, רוצה אני ללמד אתכם הבריות, ומבקש אני שתשמרו דבר זה, כי לא מ־שנאת הבריות אני מזהיר על כל אלה, כי אם לטובתכם ובשבילכם". (ע"פ המצודות דוד). ומבואר יוצא כמה צריך זהירות יתירה בשמירה מן העריות הזימה והטומאה. והאמת שכל האזהרות האלו הם בשביל האדם עצמו, והכל בשביל להיטיב לו בחייו שיתהלך בשמחה בעולמו.

רבים חללים הפילה

וכל אדם ואדם יראה ויבחן כמה חללים נשים הפילו, האשה נתפתה לנחש בעבור יופיו, ומזה נוצר קלקול לעולם, עשוי הלך ופיתה נשים נשואות ונפל נפילות גדולות, אנשים אבדו חייהם, אבדו ממונם וזמנם בעבור בעילות אסורות, אנשים פירקו ביתם בשביל הנאות רגעיות, פגעו בנשותיהם, נגבו את ליבם ופירקו משפחתם. אע"פ שברור הדבר שהכל ניתן לתקן, והקב"ה מקבל כל אחד אשר חטא ולא משנה מה עשה, אמנם יש דברים שאי אפשר

להחזיר, וזה, "סוף מעשה במחשבה תחילה", בעבור הנאה של רגע אתה יכול לאבד עולם ומלואו. ובעינינו שמענו וראינו אנשים בעלי מעמד שנפלו מדרגתם בגלל זו התאוה, ואם אדם ישמור על עצמו ויתחזק בדבר זה, וישתדל לקרר את תאוותו יזכה לדברים גדולים, כי מלבד שפוגע ברוחניותו, עוד פוגע בחייו ובחיי אנשי ביתו, וכמו שכתבנו, כל השמור מלמטה שומרים אותו מלמעלה. ואין לנו מושג בכלל כמה חטא זה קשה מאוד לאדם, וכל אדם שמצליח להתגבר על דבר זה שכרו מרובה מאוד. ואם חטא זה מזהם את הנפש, נלמד אנו מכן, שכאשר אדם פורש מן החטא הזה, כמה מטהר הוא את הנפש וזוכה הוא לדברים הרבה, ומכלל הן אני שומע לאו. ולפי האמת, אע"פ שכל חטא וחטא שאדם עושה הוא חמור בשביל הבורא, עם כל זה יש חטאים שהינם קשים מאוד לאדם, ויכולים לפגוע בו ממש ומהר.

וכלשון הרמב"ם (הלכות תשובה פרקו הלכה ג): "ואפשר שיחטא אדם חטא גדול או חטאים רבים עד שיתן הדין לפני דין האמת שיהא הפרעון מזה החוטא על חטאים אלו שעשה ברצונו ומדעתו שמונעין ממנו התשובה ואין מניחין לו רשות לשוב מרשעו כדי שימות ויאבד בחטאו שיעשה". ע"ל. והנה מה שכתב, "ואפשר שיחטא אדם חטא גדול או חטאים רבים". לכאורה היה לו לומר, "חטאים רבים קטנים", וכמו שכתב מקודם לכן "חטא גדול". ומה שלא נקט כן במפורש, משום שאינו רוצה לקרוא לחטא "קטן", ולכן אין חטא שנקרא "חטא קטן". אולם בהכרח שיש חטא שנקרא "גדול". ודו"ק.

יש חטאים שהם קשים לנפש האדם

וכיוצא בזה כתבתי במקום אחר, ודנתי בקצרה, האם מותר לאדם להקליט את חבירו בלא ידיעתו, והבאתי את דברי הפוסקים שבהונאת דברים התשלום הוא מידי ועכשוי, כי הקב"ה ממחר להפרע בהונאת דברים ונגיבת הדעת יותר מנגיבת ממון. ואביא כאן חלק מן התשובה וזו"ה: "ולאחר שלמדים אנו לעיל שאסור להקליט את חבירו, שהתורה הזהירה על הונאת דברים, וכן למדים אנו שהונאת דברים חמורה יותר מהונאת ממון. יש להביא את לשון הש"ע (ח"מ סימן רכה א) שכתב: "כשם שאונאה במקח וממכר, כך אונאה בדברים. וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, זה בגופו וזה בממונו. והצועק על אונאת דברים נענה מיד". ע"ל.

והנה בבבא מציעא (טו). מובא שאמר רב חסדא, "כל השערים ננעלין חוץ משערי אונאה". כלומר כל שערי התפילה של האדם ננעלו וקשים הם מאוד לקבלם, חוץ מהצועק על הונאת דברים, כלומר שהצועק על הונאת דברים אין השער ננעל בפניו ותפילתו עושה רושם חזק למעלה. (ע"פ רש"י). והסביר רבינו יהונתן מלוניל על הרי"ף (לפי דפי הרי"ף דף לג.) שמה פירוש "כל השערים ננעלו"? אלא שפעמים נמצא אדם עושה רעות לה' יתברך ועובר על דברי תורתו הקדושה, ובכל זאת הקב"ה מאריך לו אפו, שננעלו השערים למעלה להנקם מהר מעושי הרעה, שאין הצעקה נכנסת בהם להנקם ממנו, ולכן מאריך ה' אפו עם הרשעים.

אבל בהונאת דברים, שמאנה עם שבתורה ובמצוות [כלומר שמאנה אדם שהוא בגדר אחיו שהוא שומר תורה ומצוות] אותם שערים לא נעולים, וממהר ה' יתברך להנקם ממנו. עכת"ל. מבהילים הדברים למעיין היטב בדברי קודשו. ומבואר יוצא שאדם שהזיק את חברו בדברים בלבד, ש-רימה אותו, או גנב דעתו בכל דרך שהיא, הקב"ה ממהר להפרע ממנו ולהעניש אותו, והשערים פתוחים לתת לפני אותו אדם דין וחשבון.

וכתב הרמב"ם (הלכות מכירה פרק יד) וז"ל: "והרי הוא אומר בהוניית דברים "ויראת מאלהיך", לפי שהדבר מסור ללב, הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך, וכל הצועק מהוניית דברים נענה מיד שנאמר כי אני ה'". עכ"ל. וכתב בד"מ (הקצר חושן משפט סימן רכה) בשם הסמ"ג ריש מצות לא תעשה (לאוין ט) שאע"פ שאין לוקין על דבר זה, משום שכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. מכל מקום עון גדול הוא זה. ע"ש. הא למדת מאלו הדברים שיש דברים שהאדם יעבור עליהם, והתשלום יהיה מידי. ולכן צריך האדם מאוד להזהר בעוון העריות והזימה אשר הם אש ממש.

וכבר כתב השולחן ערוך (אבן העזר הלכות אישות סימן כא סעיף א): "צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד. ואסור לקרוץ בידיו או ברגליו ולרמוז בעיניו לאחד מהעריות. ואסור לשחוק עמה, להקל ראשו כנגדה או להביט ביופיה. ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור. ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. ואסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפי' אינם עליה, שמא יבא להרהר בה. פגע אשה בשוק, אסור להלך אחריה, אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחריה. ולא יעבור בפתח אשה זונה, אפילו ברחוק ארבע אמות. והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוין ליהנות ממנה, כאלו נסתכל בבית התורף (פי' ערוה) שלה. ואסור לשמוע קול ערוה או לראות שיערה. והמתכוין לאחד מאלו הדברים, מכין אותו מכת מרדות. ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין.

כי שמעת לקול אשתך

ויש בני אדם שלצערנו הרב נמשכים אחר נשותיהם לרוע, ואין מקיימים את התורה בגלל נשותיהם, ואינם שומרים טהרה כמו שצריך. וידעו שעונותם בידם, ואין הם יוכלו להנצל מיום הדין. ועל זה נאמר (פרשת בראשית פרק ג פסוק יז): "וּלְאִדָּם אָמַר כִּי־שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבְרָתְךָ בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ". הרי שכל הרעה שהגיע לאדם הראשון, בא בעבור אשתו.

המלך שלמה והאיכר שלו

ומעשה במלך שלמה אשר לו איכר אחד בארץ רחוקה מאוד, ומדי פעם בפעם בכל שנה ושנה היה בא עם כמה מתנות לבקר את המלך אשר בירושלים. וגם המלך היה נותן לו כנגדם מתנות חמש ידות להוליך לו לארצו. הנה פעם בא האיכר עם מנחתו היקרה, שמח בו המלך מאוד, והכין לו מתנה כפלים, וימאן האכר, ויאמר אדוני המלך, יש לי הרבה כסף וזהב וכל טוב, וכרוך השם אני שמח בחלקי.

ואולם אם מצאתי חן בעיני אדוני המלך, ילמדני נא צפצוף העופות ושיחת הבהמות, אז אהיה מודה לו מאוד מאוד, ענה לו המלך ואמר, אני לא אמנע ממך את בקשתך ואאלפך, אבל דע לך כי הקשית לשאול, כי כרוכה בזה סכנת מוות, והוא סוד צפון וטמון, ואם אתה תגלה דבר אחד למי שהוא, תכף תמות בר מנן, וחבל עליך, ראה אני מזהירך על זה. ענה הלה ואמר איך שיהיה הודיעני נא, ואני אוהר בעזרת השם במצותך ואקיים את דבריך, תכף מלא המלך שלמה את בקשתו, ושב לביתו שמח וטוב לב.

יום אחד בא השור מן הפדן בשדה עמד על האבוס ליד החמור אשר היה חולה, ואכל מספוא, ענה החמור ואמר לשור, אחי איך שלומך עם האנשים האלה, ענה השור ואמר, אחי, חי ראשך, עבודתי היא עבודת פרך ולא נתנו לי מנוחה היום כלל. ענה החמור אני אתן לך עצה איך לנוח קצת מיגיעך. עצתי היא שלא תאכל הלילה גם תבן גם מספוא. וכראותם שאיך יכול לאכול, תנוח ותשקוט, כי יגידו, שחולה אתה.

וכמוני היום, כי נחלתי, ועזבוני על האבוס, נח ושקט. וייטבו דבריו בעיני השור, ועשה כדברו ולא טעם כלום. ויהי כשמוע האבוס בעל הבית את דברי השור והחמור, פתח את פיו בצחוק, שמעה אשתו ואמרה לו למה צחקת הלא אין זר אתנו. הגד לי למה כך עשית, ואמר זה לא כלום, זכרתי איזה דבר ובא לי צחוק על זה. ויהי בבקר קם האבוס השכס, ואמר הנה השור היום חולה הוא, תקחו את החמור לעבוד במקומו, ויהי כן, לקחו את החמור ועבד באותו היום ככל כפלים. ויהי בערב שב החמור למקומו יגע סר וזעף ענה לו השור אחי מה שמעת היום מפי האנשים, ענה החמור ואמר שמעתי שאומרים אם השור לא יאכל הלילה את המספוא אחת דתו לשחיטה ולאכול את בשרו. ויהא כשמוע השור את דברי החמור נתגבר כארי וקם על האבוס ואכל את כל אשר באבוס.

כשמוע האיש את דברי החמור ותחבולותיו, הרים הפעם את קולו בצחוק יותר גדול, ותאמר לו אשתו מה זה אתמול צחקת, ועכשיו גם כן, והלא דבר הוא, או שמצאת בי ערות דבר לכן אתה צוחק בי, אך אם לא תגיד לי פשר הדבר תראה כי כלתה הרעה ביני לבינך, ותאלצוהו יום אחרי יום עד שהסכים להגיד לה כי נמאסו לו החיים. וכמה שהסביר לה כי בנפשו הוא הדבר לא הועיל כלום, והיא נשבעה שלא לאכול ולא לשנות עד שיגיד לה, והוא הסכים על זה רק אמר לה תחכי עד שאני אצוה את צואתי לקרובים, כי אחר שאספר לך זאת אני הולך בדרך כל הארץ, והלך לקרא את כל בני המשפחה. ויאספו לראות אותו הולך לבית עולמו.

והנה כאשר עבר ליד כלבו ראה שם את התרנגול מדבר עם הכלב, ואמר לו לכלב הנה לפניך לחם ובשר למה אינך אוכל? ענה לו הכלב איך אוכל קשה היום מאוד, כי הנה כפסע בין אדוני ובין המות, ואתה אכזר לא דואג על אדונך, ואוכל ושותה. ענה לו התרנגול אם אדונך הוא פתי וסכל, אני מה יש בידי לעשות, ראה אני שיש לי עשר נשים, ואני מושל בהן כחפצי ותאותי, ואין אחת מהן יכולה למרות את פי, אך אדונך יש לו רק אחת, והוא לא יכול למשול בה וליסרה היטב ולהכותה עד מות.

פתח התרנגול פיו וקרא את המלים הללו, "נלכד ברשת. ביד אשת. ואשה מושלת על גבר. ידע לו מקריאת הגבר. אילו היה לוקח עץ עבות, ויבה אותה עד שתמות. ואני לו עד נאמן שהיא לא תחזור על דברים בכל עת וזמן". שמע האיש בקול התרנגול ויעש כן, ואת נפשו הציל ממות בטוח, עד כאן. לולי היה עושה אדם הראשון כן, לא היה המות המר הזה בעולם, ועד היום לא היו לנו צרות מהנשים, לכן אמר לו הקב"ה "כי שמעת לקול אשתך" אשתך ר"ת "אכר שלמה תרנגול כלב". לכן קורא נעים אם שמעת את קול תרנגול, קום קרא אל אלקיך אולי יתעשת האלקים לנו ולא נאבד. אם כן בן אדם תהיה נאמן לבוראך כמו הכלב שהוא נאמן לבעליו. (ע"פ מעשה הגדולים עמוד סא-סב בראשית).

סיסרא נפל בגלל אשה

והנה בתוך דברים אלו, יש לך הקורא לדעת וללמוד, איך הפילה יעל אשת חבר הקיני את סיסרא גיבור המלחמה, אשר ארבעה מיליארד חיילים סביבו, היה נותן קולו וחומות היו נפלות, היה אומר לאריות לשתוק, האריה היה שותק ולא זו ממקומו, כשהיה הולך סיסרא ברגליו, יכל להפיל עיר שלימה מרעידות רגליו. כולם פחדו ממנו, כולם יראו ממנו, באה אשה צדיקה ושמה יעל אשת חבר הקיני והפילה אותו, כיצד הפילה אותו? הביאה לו חלב לשתות [יש אומרים שנתנה לו חלב אם] האכילה אותו חמאה, ושמשה עמו שבע פעמים (הוריות י: (נזיר כג:)) ועייפה אותו בשוכבה עמו, ולאחר מכן סיסרא היה עייף ויגע ונרדם אצלה.

מה עשתה יעל? לקחה את הפטיש מברזל, ולקחה את יתד האוהל שקובעים אותו בקרקע, ושמה את יתד האוהל על ראשו ברקתו והכניסה אותו בעוצמה על ידי הכאת הפטיש, ועבר לצידו השני של הראש. וכך הרגה יעל את סיסרא שריצצה את מוחו. נמצא שנפילת סיסרא בא על ידי אשה. ולכן עצומים נפלו וגדולים התמוטטו רק בעבור שנפלו והיו עם אשה, וכל האסונות באו לעם ישראל מהבעילות האסורות. וכך היה גם עם אסתר המלכה, שהמן נפל רק בזכות משכב אסתר עם אחשוורוש. וכבר ביארתי כל זה בפירושי על הנ"ך העתיד לצאת לאור העולם בס"ה, ויקרא "זהב ממולאים". ומשם בארה.

מה פירוש "בעילה"?

והנה יש לציין כאן דבר חשוב שיכול לטעות הקורא, כי לסוברים שסיסרא בא עליה ממש שבע פעמים, אין הכוונה לשפופרת ומכחול בלבד, כי זה לא יתכן לומר, אלא כל תשמיש היה ביאה ממש. ואל תתפלא על דבר זה כי למדים אנו במסכת סנהדרין (דף פב עמוד ב): אמר רב נחמן אמר רב: מאי דכתיב: "ורזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו", ארבע מאות ועשרים וארבע בעילות בעל אותו רשע אותו היום. והמתין לו פנחס עד שתשש כחו, והוא אינו יודע שמלך אלקום עמו. במתניתא תנא: ששים, עד שנעשה כביצה המוזרת, והיא היתה כערוגה מליאה מים, וכתב רש"י: "והיא נתמלאה - שכבת זרע כערוגה מלאה מים". ולכן המילה "בעילה", פירושה שסיים ביאתו. וכן בדיעו הלכה "ורוב בעילות אחר הבעל". (חולין יא.). ולכן בחשש למכשול ח"ו, אנו אומרים שרוב בעילות אחר הבעל ואין חשש על

הולד. וכ"כ בתלמוד ירושלמי (וילנא מסכת סוטה פרק א דף ז). "שמואל אמר פורשים מן המזנה. ואין פורשין מבתה. ואתייא כיי דמר רבי יוחנן אשת איש שזינתה הוולדות לבעל מפני שרוב בעילות מן הבעל". הרי למדים אנו שבעילות הם ביאה ממש. ופשוט. וכתבתי כל זה בכדי שהקורא ישכיל ויבין כמה תאוותם היתה חזקה להפליא. ושתבין זאת תדע שפשוט אין סוף למילה "תאוה". וצריך האדם לעשות הכל להתגבר על עצמו ולהצליח.

צדיק אינו נהנה מעבירה

וכאן המקום להסביר ולומר לקורא שיעל ואסתר לרוב צדקותם לא נהנו מהתשמיש אפילו מעט מן המעט, כי טובתן של רשעים יסורים הם לצדיקים, אע"פ שבשכל אנוש דבר זה לא מובן, עם כל זה תדע שהצדיקות הללו לא נהנו מתשמיש שהיה להם כמעשה זה, ועשו הכל לשם הכורא יתברך, ועל זה נאמר "גדולה עבירה לשמה, ממצוה שלא לשמה".

בעד אשה פרוצה עד כבר להם

מכל זה אנו למדים, שיצר תאוות העריות והמשגל היא חזקה ביותר, ואם אדם נותן ליצרו לעשות בו מה שרוצה, לבסוף היצר הרע יגמור אותו ולא ישאיר ממנו מאומה, ובנס ינע רק בממונו ופיל אותו לעוני, כי העני חשוב כמת. כמו שאמר שלמה המלך במשלי (פרק ו כה - כז): "אל־תחַמֵּד יִפְיָהּ בַלְבָבְךָ וְאֶל־תִּקְחֶהָ בְּעַפְעֵיֶיךָ: כִּי בְעַד־אִשָּׁה זֹנֶה עַד־כֶּכֶר לֶחֶם וְאִשָּׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יִקְרָה תְצוּד: הִיחַתָּה אִישׁ אֵשׁ בְּחִיקוֹ וּבְגִדָיו לֹא תִשְׁרַפְנָה". וכתב המצודת דוד שבעבור חמדת אשה בא האדם לרוב העוני עד כי ישאל כבר להם, ואשת איש בחלקת אמריה תצוד את הנפש עם שהיתה יקרה ונקיה מעון". ע"כ. צא ולמד מדברים אלו כמה חמור הוא עון העריות, כמה רע הוא מביא לאדם ולסביבתו.

והנה לאחר כותבנו כל הדברים האלו היקרים מזהב ומתוקים מדבש ונופת צופים, יש לומר שהעצה להינצל מכל זה ולהתרחק כמה שיותר מעבירות חמורות אלו, בראש ובראשונה הוא לעסוק בתורה ובמצוות, שהתורה מתישה את כוחו של האדם, וככל שילמד יותר יפנים יותר, ויוריד את הלימוד לרוב המעשה. והעצה השניה לכך היא: שלא ישב האדם בטל ומשועמם, כמו שכתב המסילת ישרים "כל זמן שהאדם עסוק במלאכה היצר הרע במנוחה". אז במקרה שהוא לא לומד תורה, יעסיק עצמו בדברים, כגון בעבודות הבית, שטיפת החצר, וכל מלאכה, העיקר לא לשבת בטל, כי הבטלה מביאה לידי שעמום, והשעמום מביא לידי התאוות. וכן תדע לך כי האדם נתבע על זמנים שביטל תורה דווקא שלא עבד ולא עשה מלאכה, אלא ישב בטל, אמנם כל זמן שהאדם עובד או עוסק בדברים בביתו הנצרכים לו, אינו נתבע על ביטול תורה. וזה כלל חשוב שים אותו על ליבך כל חיך.

שמירת עינים

וגם כן לא יוכל האדם להנצל מדבר זה אלא אם כן יעבוד על שמירת העינים, ויעבוד היטב על עבודת הלב, כמו שכתוב במשלי (פרק כג כז): "תִּנְהַגְבִּי לְבָבְךָ לִי וְעֵינֶיךָ דִּרְבִּי תִצְרְנָה".

ואמרו במדרש (במדבר רבה וילנא פרשת נשא) "מה ראה הקדוש ברוך הוא לשאול מישראל הלב והעינים שיהיו אחריו? לפי שהעבירה תלויה בהם, הה"ד (במדבר טו) "ולא תתורו אחרי לבבכם" וגו', עינא וליבא תרי סרסורי דחטאה אינון, כי שוחה עמוקה זונה, כשם שאמר משה אשר אתם זונים אחריהם, לומר שהזנות תלויה בהם, העינים רואות את האשה והלב מהרהר אחריה". ומבואר יוצא שכל הקדושה של האדם תלויה בשמירת העינים, ואם אדם לא שומר את עיניו מראות ברע, אז יבוא לכל האיסורים כולם. אמנם מי ששומר על עיניו ומחשבתו, זוכה להרבה דברים וזוכה לשלום בית, וזוכה לאהוב את אשתו ולייקרה בעיניו. ואני ראיתי בעיני אנשים שהיו נאמנים לנשותיהם וראו ברכה בכל אשר עשו. ומצאת את לבבו נאמן לפניך, ה' יתברך מחפש לידו אנשים נאמנים.

הרחוב מסוכן

ולצערנו הרב היום חופי הים מלאים, מקומות של פריצות מלאים עד אין מקום, מה נאמר ומה נדבר, האיך נצפה מבעל ואשה אשר הולכים לחוף הים, או הולכים למקומות מעורבים אשר מלאים פריצות וזימה, איך נבקש מהם להחזיק מעמד בזוגיות שלהם? היתכן שאדם ישרוף את בגדיו באש ולא ישרפו? התורה הזהירה וצעקה, "לא תקרב לגלות ערוה", כל קרבה היא אסורה, קרבה בעיניים, קרבה בלב, קרבה בנגיעה אפילו מועטה שבמועטת, כל קרבה היא אש מכלה ויכולה להביא את האדם לידי כל ההשפלות ולכסוף לרמוס את חייו.

וכל אדם יודע זאת בעמקי ליבו, אף שנראה שמבחוץ הכל כשורה עמו, אולם ההולך אחר נשים ראשו מסוכב עליו, חייו אינם חיים, ואינו חי בשלום אפילו עם עצמו וכל שכן עם אחרים. והדברים ידועים. ולא לחינם בארץ ישראל בלבד מתגרשים מדי שנה בשנה חמש עשרה אלף זוגות! כל המבין יודע שאנו נמצאים בעיית הגאולה. בזמנים עברו היו מתגרשין אחת לעשרים שנה בעיר. היום המספרים הללו לא נותנים מנוח לאדם, ואם ישאל הקורא כיצד הגענו לשפל כזה? נענה ונאמר שהכל על ידי מעשינו. בחרנו לא לתת חשיבות למי שנותן לנו חשיבות. ותדעו נאמנה שהעולם הזה חייב לעבור שינוי על ידי הבורא יתברך. וכבר בכותבי דברים אלו, מתחולל שינוי בעולם, העולם לא יחזור עוד למה שהיה, אנו נמצאים בערב שבת של העולם, כמו שכתבתי במקום אחר וביארתי, שאנחנו לאחר נקודת חצות של יום שישי, והכל בקרוב הולך להיות אחרת.

לעזוב תאווה ברגע

ושמעתי שפעם אחת דרש איזה רב דרשה ודברי חיזוק על עיני הרקחה מהערייות וזימה וכו' ולאחר השיעור ניגש אליו אדם בשנות העשרים לחייו, ורצה לדבר עמו, והרב קיבל אותו בסבר פנים יפות ואמר לו שיכנס לרכבו, והנה אותו אדם הנוכח הוציא מכיסו סכום של חמש מאות שקלים, ואמר לרב שהוא רוצה לתרום לו לבית ולמשפחתו לכבוד שבת. פנה אליו הרב ואמר לו "אני לא לוקח את הכסף, ולא בשביל זה הכנסתי אותך לרכב, הנך

בחור צעיר תשאיר לעצמך את הכסף", אמר לו אותו בחור בדמעות שלישי, "כבוד הרב לפני השיעור התכוונתי ללכת לעיר פלונית לעשות מעשה עם החמש מאות שקלים האלו, לאחר השיעור הבנתי ש-בחמש מאות שקל האלו אני יקנה או את הגהינם או את העולם הבא שלי". ע"כ. צא ולמד כמה מעלת הלימוד והמוסר היא חשובה, שבשיחת מוסר אחת הנשמה של היהודי הזה השתנתה. וכן אני משער בדעתי שכל אדם שקורא כעת את דברי ושומע אותם נכנסים הדברים בליבו ורוצה להוריד ממנו את המסכים הארורים של הזימה והזנות אשר נראים קרובים לאדם, אמנם אין הם אלא רחוקים ממנו, כי קרוב לבוא יום הצרה אשר הם לא יעזרוהו.

להזהר מן היחוד

וכבר הזהיר הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (פרק כב יח והלאה) וכתב: "אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות, אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה שנאמר בוכה למשפחותיו על עסקי משפחות. ואמרו חכמים: "גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן", ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות וביאות אסורות, לפיכך ראוי לו לאדם לכופ יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדעה נכונה כדי להנצל מהן.

ויזהר מן הייחוד שהוא הגורם הגדול, גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם הזהרו בי מפני בתי הזהרו בי מפני כלתי, כדי ללמד לתלמידיהם שלא יתביישו מדבר זה ויתרחקו מן הייחוד. וכן ינהוג להתרחק מן השחוק ומן השכרות ומדברי עגבים שאלו גורמין גדולים והם מעלות של עריות, ולא ישב בלא אשה שמנהג זה גורם לטהרה יתירה, גדולה מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשנה תמיד". עכ"ל.

השמור בברית נשמר מלמעלה

מכל זה אנו למדים, שככל שאדם שמור יותר בברית, שמור יותר בעריות, ידו מבורכת, וכל אשר עושה הוא מצליח, פרנסתו בשפע. אותו דבר גבי אשה שצריכה היא להזהר שלא להחטיא בחורים אחרים, ולא לפגום עמהם ח"ו כי נפשה היא מקלקלת. ה' יתברך יזכה אותנו להיות מעושי רצונו כרצונו ולהתרחק מהדבר השנאוי ביותר כלפיו, והוא העריות והזימה אשר מכלים ורומסים כל פינה טובה. ע"כ.